

УДК 343.358

Рядінська Валерія Олександрівна,доктор юридичних наук, професор,
завідувач науково-дослідної лабораторії ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0002-2210-5933

Токарева Катерина Олегівна,кандидат юридичних наук, т. в. о. завідувача кафедри
Міжнародного науково-технічного університету
імені академіка Юрія Бугая, м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0001-7891-226X

Козакова Ірина Віталіївна,кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри ВНЗ
“Національна академія управління”, м. Київ, Україна

ORCID ID 0000-0002-9145-8994

АНТИКОРУПЦІЙНА ЗАБОРОНА ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ, СВОГО СТАНОВИЩА ТА ПОВ'ЯЗАНИХ З ЦИМ МОЖЛИВОСТЕЙ: ПРОГАЛИНИ ЗАКОНОДАВСТВА

У статті досліджено застосування антикорупційної заборони щодо використання службових повноважень, свого становища та пов'язаних з цим можливостей. На основі аналізу зазначеної заборони висвітлено прогалини в антикорупційному законодавстві України. Констатовано, що відсутність визначення форм такої заборони призводить до появи неоднозначного підходу до правової оцінки події. Окреслені поняття “службові повноваження”, “службове становище”, “службові можливості”, які запропоновано закріпити у чинному законодавстві України.

Ключові слова: запобігання корупції, антикорупційна заборона, службові повноваження, службове становище, службові можливості, антикорупційне законодавство.

Прийняття Закону України від 14.10.2014 № 1700-VII “Про запобігання корупції” (далі – Закон № 1700-VII) [1] зумовило введення в дію низки обмежень та заборон, спрямованих на зменшення корупційних ризиків у діяльності, запобігання виникненню конфлікту між приватними інтересами та публічно-правовими обов'язками, обумовленими займаною посадою, недопущення вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, а також підвищення рівня довіри громадян до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які прирівнюються до них.

До антикорупційних заборон та обмежень, закріплених у нормах Закону № 1700-VII, належать обмеження щодо: одержання подарунків; суміщення та

сумісництва; укладання трудових договорів; заборони використання службових повноважень чи свого становища та пов'язані з цим можливості, укладення договорів про управління належним майном; виконання рішень чи доручень керівництва, якщо вони суперечать закону; розголошення або використання інформації, яка стала відома у зв'язку з виконанням службових повноважень; прямого підпорядкування близьких осіб тощо.

Новизна та певна недосконалість розроблених законодавцем антикорупційних норм призвели до широкої наукової полеміки навколо антикорупційних заборон та обмежень. Проблемам антикорупційних обмежень щодо одержання подарунків приділяли увагу К.В. Берднікова [2, с. 77], О.О. Гладун, К.Г. Годуєва [3, с. 32–37], О.О. Дудоров [4], В.М. Киричко [5, с. 125], О.В. Кобець [6, с. 154], Т.О. Коломоєць [7, с. 15], Р.О. Кукурудз [8, с. 93], Т.С. Курило [9, с. 128], П.С. Лютиков [10, с. 165], Т.Р. Масюта [11], І.П. Мельничук [12, с. 102], А.В. Тітко [13, с. 69], Н.М. Ярмиш [14, с. 49] тощо. Особливості обмежень щодо сумісництва та суміщення стали предметом досліджень В.М. Білика [15, с. 82–88], О.З. Гладун [16, с. 52], З.А. Загінєй [17, с. 40], М.І. Іншина [18, с. 15], І.Д. Пастуха [19, с. 286], І.Й. Снігур, О.В. Мельника [20, с. 30], В.Д. Сенник [21, с. 60], Д.П. Скачка [22, с. 381] тощо. Питанням антикорупційної заборони спільної роботи близьких осіб приділяли свою увагу В.І. Бенедик [23, с. 172], С.Ю. Бойко [24, с. 136], Д.В. Гудков [25, с. 9], І.В. Діденко [26, с. 103], С.М. Пантелеєв [27, с. 148], С.П. Рабінович [28], М.В. Фоміна, В.В. Кузьменко [29, с. 183] тощо. Окремі публікації приділялися й іншим антикорупційним заборонам та обмеженням, проте дослідженню антикорупційної заборони щодо використання службових повноважень, свого становища та пов'язаних з цим можливостей у науковій площині приділено недостатньо уваги.

Метою статті є аналіз зазначеної заборони та висвітлення прогалин в антикорупційному законодавстві, які можуть впливати на прозорість та зрозумілість її механізму.

Заборона використовувати свої службові повноваження або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі й використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах, передбачена статтею 22 Закону № 1700-VII [1]. Зазначена заборона фактично включає в себе: 1) заборону на використання службових повноважень або становища та пов'язаних з цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб; 2) визначення форми такої заборони – використання будь-якого державного чи комунального майна або коштів у приватних інтересах.

Забороні на використання службових повноважень або становища та пов'язаних з цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб притаманні такі ознаки: 1) стосується заборони протиправного використання трьох ресурсів: службових повноважень, службового становища, службових можливостей; 2) стосується протидії протиправній меті – одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб [30, с. 152–162].

Форми використання своїх службових повноважень або свого становища у статті 22 Закону № 1700-VII фактично не визначено, крім використання будь-

якого державного чи комунального майна або коштів у приватних інтересах. У попередньому Законі України від 07.04.2011 № 1506-VI “Про засади запобігання і протидії корупції” до таких форм належали сприяння фізичним і юридичним особам у здійсненні ними підприємницької діяльності, в отриманні субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів тощо; бути повіреним третіх осіб у справах державного органу, в якому вони працюють; сприяння фізичним і юридичним особам у досягненні перемоги в процедурі закупівлі всупереч вимогам закону; сприяння фізичним та юридичним особам у здійсненні ними зовнішньоекономічної, кредитно-банківської та іншої діяльності з метою незаконного одержання за це матеріальних благ, послуг, пільг або інших переваг; неправомірне втручання, використовуючи своє посадове становище, у діяльність інших державних органів чи посадових осіб з метою перешкодити виконанню ними своїх повноважень; бути повіреними третіх осіб у справах державного органу, діяльність якого вони контролюють; надавання незаконних переваг фізичним або юридичним особам під час підготовки й ухвалення нормативно-правових актів чи рішень [31]. Проте зазначені норми не були відтворені у нормах Закону № 1700-VII, тому форми використання своїх службових повноважень або свого становища визначаються суб’єктивно в окремих випадках. Так, в одному з науково-практичних коментарів до Закону № 1700-VII зазначається, що до таких форм належатимуть спроможність керівника центрального органу виконавчої влади схилити не підпорядковану, не підконтрольну та не підзвітну йому службову особу державного підприємства до ухвалення певного рішення [32, с. 168]. В іншому коментарі до цього ж Закону зазначається, що використання службових повноважень та становища з метою одержання неправомірної вигоди можливе у формі сприяння отриманню контрактів з державними установами чи органами місцевого самоврядування, сприяння працевлаштуванню, здійснення впливу на прийняття рішень, надання переваг певним фізичним або юридичним особам при наданні дозволів тощо [33, с. 342]. У третьому науково-практичному коментарі до Закону № 1700-VII висувається позиція, що найбільше різновидів використання своїх службових повноважень або свого становища та пов’язаних з цим можливостей містить Кримінальний кодекс України, при цьому зазначається, що будь-яке таке використання може бути вчинено з метою одержання неправомірної вигоди. Наприклад: втручання у здійснення виборчою комісією чи комісією з референдуму їх повноважень (ч. 4 ст. 157); порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції (ч. 2 ст. 163); незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння) дитини, передачі її під опіку (піклування) чи на виховання в сім’ю громадян (ч. 2 ст. 169); складання, видача неправдивих офіційних документів, підроблення офіційних документів (ст. 366); нецільове використання бюджетних коштів (ст. 210); видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження до бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону (ст. 211); доведення до банкрутства (ст. 219); розтрата, відчуження, приховування, підміна, пошкодження, знищення майна або інші незаконні дії з майном, на яке накладено арешт, із заставленим майном або майном, яке описано, чи порушення обмеження (обтяження) права користуватися таким майном, здійснення банківських операцій з коштами, на які накладено арешт (ст. 388); невиконання дій, які особа за своїми службовими обов’язками мала виконати (ст. 426)

© Riadinska Valeriia, Tokarieva Kateryna, Kozakova Iryna, 2022

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2022.4\(58\).8](https://doi.org/10.36486/np.2022.4(58).8)

Issue 4(58) 2022

<http://naukaipravoohorona.com/>

[34]. Крім цього, автори коментаря зазначають, що заборонені форми використання своїх службових повноважень або свого становища спеціальними суб'єктами визначено також у положеннях Кодексу про адміністративні правопорушення України, і відносять до них порушення встановлених термінів виплати пенсій, стипендій, заробітної плати, виплату їх не в повному обсязі; надання документів, що містять недостовірні дані; порушення терміну проведення атестації робочих місць за умовами праці та порядку її проведення, а також інші порушення вимог законодавства про працю (ст. 41); перекручення або приховування даних державного земельного кадастру (ст. 53²); порушення порядку взяття на облік та строків заселення жилих будинків і жилих приміщень і порядку ведення єдиного державного реєстру громадян, які потребують поліпшення житлових умов (ст. 149, 149¹); незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових або інших визначених законом повноважень (ст. 172⁸); невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172⁹); неправомірне використання державного майна (ст. 184¹); порушення порядку або строків подання інформації про дітей-сиріт і дітей, які залишилися без опіки (піклування) батьків (ст. 184²) тощо. Проте, як зазначають автори, якщо тільки службова особа, яка вчиняє одне із згаданих діянь, що передбачені Кодексом про адміністративні правопорушення України, ставить за мету одержати неправомірну вигоду (у тому числі погоджується чи обіцяє одержати її, просить чи вимагає) або одержує її, діяння трансформується – залежно від конкретних обставин справи – у злочин, передбачений відповідною частиною 364, 364-1, 388 або 368-3 Кримінального кодексу України, звісно, за наявності інших необхідних ознак такого злочину [34].

Відсутність визначення форм використання своїх службових повноважень або свого становища та пов'язаних з цим можливостей, на нашу думку, є прогалиною антикорупційного законодавства, оскільки на практиці не може не призводити до появи неоднозначного підходу до оцінки того, чи використав спеціальний суб'єкт службові повноваження або становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, оскільки пов'язане із застосуванням оціночних понять, які не мають сталого юридичного визначення, таких як службові повноваження, службове становище, службові можливості.

Так, службові повноваження у різних джерелах визначаються як:

офіційно покладені на певну особу обов'язки здійснювати будь-яку службову діяльність, а також окремі переваги, надані їй для максимально ефективного здійснення зазначених обов'язків, передбачені відповідним нормативно-правовим актом: Конституцією, законом, міжнародним договором, указом, постановою, статутом, положенням, правилами, інструкцією тощо. При цьому межі повноважень посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підстави та спосіб їх здійснення повинні також бути передбачені законодавчими актами та можуть бути розвинуті у підзаконних актах [32, с. 168];

комплекс офіційно покладених на державного службовця конкретних функціональних обов'язків, а також повноважень, наданих йому виключно для ефективного виконання таких обов'язків, які передбачені Конституцією, законами, а також виданими на їх виконання указами, постановами, положенням, правилами, інструкціями тощо [35];

певні конкретні завдання, у яких розкривається конкретна мета діяльності органу та певні функції, які передбачають сферу діяльності органу й окреслюють

те коло процесуальних дій, справ, роботи, яке необхідно зробити для виконання покладених на нього завдань [36, с. 121];

офіційно покладені на особу обов'язки здійснювати лише службову діяльність, зокрема керівництво службовими справами, вироблення необхідних управлінських рішень, їх реалізація, підготовка та аналіз службової інформації, зайняття службових посад в організаціях, установах, на підприємствах; службові повноваження можуть бути різними за характером, а саме: адміністративно-господарські, інженерно-технічні, владні, організаційно-розпорядчі, державні або недержавні [37, с. 532];

сукупність прав, обов'язків та поєднаних в одну правомочність правообов'язків службовця, що пов'язані з виконанням передбачених для його посади публічних завдань і функцій [32, с. 168];

визначені у відповідних законах, посадових інструкціях, трудових договорах та інших документах, в яких закріплюються права та обов'язки спеціальних суб'єктів [38], тощо.

Підхід до визначення поняття “службове становище” зазвичай зустрічається у роботах науковців, які досліджують проблеми зловживання таким становищем. Виходячи з їх аналізу, можемо констатувати, що таке поняття, яке розглядається у переважній більшості робіт, визначається як пов'язаний зі службовими повноваженнями вплив чи авторитет посади, службові зв'язки, а також можливість давати вказівки, рекомендації підпорядкованим організаціям і, відповідно до свого службового становища, контролювати їх виконання тощо [39, с. 160].

Визначення поняття службових можливостей також вирізняється певною невизначеністю. Так, М.Й. Коржанський з цього приводу зазначає, що “...незрозуміло про які можливості йдеться. Поєднані ці можливості з використанням службовою особою наданих їй повноважень чи ні. Тому що закон не називає використання можливостей злочином. І якщо особа, вчиняючи певні дії, не використовує наданих їй повноважень, то вона не є службовою особою, бо чим ще іншим відрізняється службова особа від приватної” [41, с. 415]. У науково-практичному коментарі до Закону № 1700-VII зазначається, що службові можливості не пов'язані з використанням службових повноважень чи службового становища, яке дозволяє впливати на підлеглих, можуть бути зумовлені статусно-репутаційним значенням займаної посади, і наголошується, що службові можливості можуть виражатися у спроможності керівника центрального органу виконавчої влади схилити не підпорядковану, не підконтрольну та не підвітну йому службову особу державного підприємства до ухвалення певного рішення [32, с. 168].

На наш погляд, визначення таких понять доцільно було б закріпити у нормах Закону № 1700-VII у такій редакції:

“Службові повноваження – це сукупність прав та функціональних обов'язків суб'єктів, визначених у статті 3 цього Закону, закріплених Конституцією, відповідними законами, виданими на їх виконання указами, постановами, статутами, положеннями про структурні підрозділи, в яких вони працюють, посадовими інструкціями, трудовими договорами та іншими організаційно-розпорядчими документами, що пов'язані з виконанням ними передбачених для їх посад завдань та функцій.

Службове становище – пов'язані зі службовими повноваженнями вплив чи авторитет посади, службові зв'язки, а також можливість давати вказівки, реко-

мендації підпорядкованим організаціям і, відповідно до свого службового становища, контролювати їх виконання тощо.

Службові можливості – спроможність, зумовлена статусно-репутаційним значенням займаної посади суб'єктів, визначених у статті 3 цього Закону, схилити непідпорядковану, непідконтрольну та невідзвітну службову особу державного підприємства до ухвалення певного рішення”.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 15.11.2021).
2. Берднікова К.В. Адміністративна відповідальність за порушення встановлених заборон та обмежень у сфері запобігання корупції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016. С. 77.
3. Гладун О., Годуєва К. Запобігання корупції шляхом встановлення обмежень щодо одержання подарунків. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 1 (47). С. 32–37.
4. Дудоров О.О., Мовчан Р.О. Порушення обмежень щодо одержання подарунків: проблеми кваліфікації та вдосконалення законодавства. URL: <file:///C:/Users/Lera/Downloads/7431-14923-1-SM.pdf> (дата звернення: 15.11.2021).
5. Киричко В.М. Проблема розмежування кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення заборон одержання неправомірної вигоди й подарунків, шляхи її вирішення. *Проблеми законності*. 2017. Вип. 138. С. 125.
6. Кобець О.В. Особливості прозорості одержання подарунків працівниками правоохоронних органів та особами, уповноваженими на виконання функцій держави. *Часопис Київського університету права*. 2011. № 4. С. 154.
7. Коломоєць Т.О. Обмеження щодо одержання подарунків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за законодавством України: науково-практичний нарис. Запоріжжя. Видавничий дім “Гельветика”, 2018. С. 15.
8. Коломоєць Т.О., Кукурудз Р.О. Подарунки для публічних службовців в Україні: заборона, обмеження чи дозвіл як оптимальна модель правового регулювання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. С. 93.
9. Курило Т.С. “Подарунок” як предмет адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 172-5 КУПАП, вчиненого нотаріусом. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. Вип. 2. Т. 3. С. 128.
10. Коломоєць Т.О., Лютіков П.С. Обмеження щодо одержання подарунків як засіб запобігання правопорушенням, пов'язаним із корупцією: правовий аспект. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 165.
11. Масюта Т.Р. Обмеження щодо одержання подарунків особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та особами, які прирівнюються до них. URL: www.lf-znu.zp.ua/docs/roboti/12.doc (дата звернення: 15.11.2021).
12. Мельничук І.П. Окремі аспекти застосування Закону України “Про запобігання і протидію корупції”. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2012. № 1. С. 102.
13. Тітко А.В. Ознаки обмеження одержання подарунків як різновиду адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією. *Прикарпатський юридичний вісник*. Одеса, 2018. Вип. 4(25). Т. 3. С. 69.
14. Ярмиш Н.М. Про співвідношення одержання неправомірної вигоди з одержанням забороненого подарунку. *Вісник прокуратури*. 2016. С. 49.
15. Білик В.М. Правовий аналіз проходження служби в поліції щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2015. Вип. 2. С. 82–88. С. 83.
16. Гладун О.З. Заборона займатися іншою оплачуваною діяльністю. *Вісник Національної академії адвокатури України*. 2016. № 4. С. 52.
17. Загинець З.А. Зайняття іншою оплачуваною діяльністю як складова антикорупційної заборони. *Наука і правоохорона*. 2017. № 3. С. 40.
18. Інішин М.І. Службове сумісництво поліцейських. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2016. № 31. С. 15.
19. Пастух Д.І. Службове сумісництво поліцейських. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 1. С. 286.
20. Снігур І.І., Мельник О.В. Обмеження наукової та викладацької діяльності державних службовців: аналіз антикорупційних новел. *ВВАУ*. 2010. № 1. С. 30.
21. Сенник В.Д., Загинець З.А. Інша оплачувана діяльність як складова обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2016. № 2. С. 60.

22. Скачко Д.П. “Інша оплачувана діяльність” у контексті Закону України “Про засади запобігання і протидії корупції”. *Митна справа*. 2013. № 6 (90). Ч. 2. Кн. 2. С. 380–383. С. 381.
23. Бенедик В.І. Щодо застосування обмежень спільної роботи близьких осіб до завідуючих структурними підрозділами закладів охорони здоров'я. *Вісник НТУУ “КПІ”. Політологія. Соціологія. Право*. 2017. Вип. 12. С. 172.
24. Бойко С.Ю. Переведення і звільнення працівника у випадку порушення обмеження спільної роботи близьких осіб. *Соціальне право*. 2019. № 2. С. 136.
25. Гудков Д.В. Адміністративно-правові засоби запобігання і протидії корупції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2018. С. 9.
26. Діденко І. Непотизм, фаворитизм та кронізм як причини виникнення конфлікту. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 8. С. 103.
27. Пантелеев С.М. Адміністративно-правове регулювання антикорупційних заборон та обмежень у діяльності поліцейських в Україні: дис. ... д-ра філос.: 081 Право. Київ, 2020. С. 148.
28. Рабінович С. Неформальні практики публічної влади як форма дії фактичної конституції. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3 (74). URL: http://www.nbuv.gov.ua/j-pdf/vapny_2013_3_16.pdf (дата звернення: 15.11.2021).
29. Фоміна М.В., Кузьменко В.В. Сутність, форми і класифікація корупційних відносин. *Економічний вісник ун-ту*. 2013. Вип. 21 (1). С. 183.
30. Хамходера О.П. Безсистемність антикорупційної суб'єктності патронатних службовців: “громадські засади” та інші квазіновації. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. Вип. 77. С. 152–162.
31. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 № 1506-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3206-17#Text> (дата звернення: 01.12.2021).
32. Науково-практичний коментар до Закону України “Про запобігання корупції” / Банчук О. та ін.; наук. ред. Хавронюк. Київ: Ваіте, 2018. С. 168.
33. Науково-практичний коментар до Закону України “Про державну службу”. Ред. кол.: К.О. Вашенко, І.Б. Коліушко, В.П. Тимошук, В.А. Дерезь (відп. ред.). Київ: ФОП Москаленко О. М., 2017. 796 с.
34. Науково-практичний коментар до Закону України “Про запобігання корупції” / Андрейко Ю.О. та ін. Національна академія внутрішніх справ. Київ: Юрінком Інтер, 2020. 348 с. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zaxodi/zbirniki/2020/nauk_kom1.pdf (дата звернення: 15.11.2021).
35. Конфлікт інтересів. Роз'яснення положень Розділу V “Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів” Закону України “Про запобігання корупції”. URL: http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/kourpс_4.pdf (дата звернення: 15.11.2021).
36. Адміністративне право України. Загальна частина. Альбом схем: навч. посіб. / Ю.П. Битяк, В.В. Зуй, В.М. Гаращук та ін. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2003. 121 с.
37. Юридична енциклопедія. Київ: Видавництво “Українська енциклопедія” імені М.П. Бажана, 2003. Т. 5. С. 532.
38. Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів: рішення НАЗК від 29.09.2017 № 839. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/departament-monitoringu-dotrymannya-zakonodavstva-pro-konflikt-interesiv-ta-inshyhobmezhen-shhodo-zapobigannya-koruptsiyi/metodychni-rekomendatsiyi/> (дата звернення: 15.11.2021).
39. Злочини проти правосуддя: навч. посіб. За заг. ред. В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. Харків: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2011. 160 с.
40. Мартиненко В.О. Результати дослідження проблеми запобігання зловживанню владою або службовим становищем державних службовців в Україні. *Visegrad journal on humanrights*. 2019. № 2. С. 41–46.
41. Коржанський М.Й. Кваліфікація злочинів. Київ: Юрінком Інтер, 1998. 415 с.

REFERENCES

1. Pro zapobihannya koruptsii. “On prevention of corruption”: Law of Ukraine from 14.10.2014 No. 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>. (Date of Application: 15.11.2021) [In Ukrainian].
2. Berdnikova K.V. (2016). Administratyvna vidpovidalnist za porushennia vstanovlenykh zaboron ta obmezhen u sferi zapobihannya koruptsii v Ukraini. “Administrative liability for violation of established prohibitions and restrictions in the field of corruption prevention in Ukraine”: dys. ... cand. jurid. sciences: 12.00.07. Kyiv. P. 77. [In Ukrainian].
3. Hladun O., Hodiueva K. (2017). Zapobihannya koruptsii shliakhom vstanovlennia obmezhen shchodo oderzhannia podarunkiv. “Prevention of corruption by establishing restrictions on receiving gifts”. *Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy*. No. 1 (47). 33 p., p. 32–37. [In Ukrainian].
4. Dudorov O.O., Movchan R.O. Porushennia obmezhen shchodo oderzhannia podarunkiv: problemy kvalifikatsii ta vdoskonalennia zakonodavstva “Violation of restrictions on receiving gifts: problems of qualification and improvement of legislation”. URL: <file:///C:/Users/Lera/Downloads/7431-14923-1-SM.pdf>. (Date of Application: 15.11.2021) [In Ukrainian].

5. *Kyrychko V.M.* (2017). Problema rozmezhuвання kryminalnoi ta administratyvnoi vidpovidalnosti za porushennia zaboron oderzhannia nepravomirnoi vyhody y podarunkiv, shliakhy yii vyrishennia. *Problemy zakonnosti*. “The problem of delimitation of criminal and administrative liability for violation of prohibitions on receiving undue benefits and gifts, ways to solve it”. Iss. 138. 125 p. [In Ukrainian].

6. *Kobets O.V.* (2011). Osoblyvosti prozorosti oderzhannia podarunkiv pratsivnykamy pravookhoronnykh orhaniv ta osobamy, upovnovazhenymy na vykonannia funktsii derzhavy. “Features of transparency of receiving gifts by law enforcement officers and persons authorized to perform state functions”. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. No. 4. 154 p. [In Ukrainian].

7. *Kolomoiets T.O.* (2018). Obmezhenia shchodo oderzhannia podarunkiv osobamy, upovnovazhenym na vykonannia funktsii derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannia, za zakonodavstvom Ukrainy. “Restrictions on receiving gifts by persons authorized to perform the functions of the state or local self-government, according to the legislation of Ukraine”: naukovo-praktychnyi narys. *Zaporizhzhia. Vydavnychiy dim “Helvetyka”*. 15 p. [In Ukrainian].

8. *Kolomoiets T.O., Kukurudz R.O.* (2018). Podarunky dlia publichnykh sluzhbovtziv v Ukraini: zaborona, obmezhenia chy dozvil yak optymalna model pravovoho rehuliuвання. “Gifts for public officials in Ukraine: prohibition, restriction or permission as an optimal model of legal regulation”. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. No. 1. 93 p. [In Ukrainian].

9. *Kurylo T.S.* (2017). “Podarunok” yak predmet administratyvnoho pravoporushennia, predbachenoho st. 172-5 KUPAP, vchynenoho notariusom “Gift” as the subject of an administrative offense under Art. 172-5 of the Code of Administrative Offenses committed by a notary”. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu*. Iss. No. 2. Vol. 3. 128 p. [In Ukrainian].

10. *Kolomoiets T.O., Liutikov P.S.* (2017). Obmezhenia shchodo oderzhannia podarunkiv yak zasib zapobihannia pravoporushenniam, poviazanym iz koruptsiieiu: pravovyi aspekt. “Restrictions on receiving gifts as a means of preventing corruption-related offenses: legal aspect”. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. No. 12. 165 p. [In Ukrainian].

11. *Masiuta T.R.* Obmezhenia shchodo oderzhannia podarunkiv osobamy, upovnovazhenymy na vykonannia funktsii derzhavy abo mistsevoho samovriaduvannia, ta osobamy, yaki pryivnuiutsia do nykh. “Restrictions on receipt of gifts by persons authorized to perform the functions of the state or local self-government and persons equated to them”. URL: www.lf-znu.zp.ua/docs/roboti/12.doc. (Date of Application: 15.11.2021. [In Ukrainian].

12. *Melnychuk I.P.* (2012). Okremi aspekty zastosuvannia Zakonu Ukrainy “Pro zapobihannia i protydii koruptsii”. “Certain aspects of application of the Law of Ukraine “On Prevention and Combating Corruption”. *Visnyk natsionalnoi akademii prokuratura Ukrainy*. No. 1. 102 p. [In Ukrainian].

13. *Titko A.V.* (2018). Oznaky obmezhenia oderzhannia podarunkiv yak riznovydu administratyvnoho pravoporushennia, poviazanoho z koruptsiieiu. “Signs of restriction of receiving gifts as a type of administrative offense related to corruption”. *Prykarpatskyi yurydychnyi visnyk*. Odesa. Iss. 4(25). Vol. 3. 69 p. [In Ukrainian].

14. *Yarmysh N.M.* (2016). Pro spivvidnoshennia oderzhannia nepravomirnoi vyhody z oderzhanniam zaboroneno podarunku. “On the correlation of receiving illegal benefit with receiving a prohibited gift”. *Visnyk prokuratury*. 49 p. [In Ukrainian].

15. *Bilyk V.M.* (2015). Pravovyi analiz prokhozhenia sluzhby v politsii shchodo sumisnytstva ta sumishchennia z inshymy vydamy diialnosti. “Legal analysis of service in the police regarding part-time and combining with other activities”. *Naukovyi visnyk publichnoho ta pryvatnoho prava*. Iss. 2 P. 82–88. 83 p. [In Ukrainian].

16. *Hladun O.Z.* (2016). Zaborona zaimatysia inshoiu oplachuvanoi diialnistiu. “Prohibition to engage in other paid activities”. *Visnyk Natsionalnoi akademii advokatury Ukrainy*. No. 4. 52 p. [In Ukrainian].

17. *Zahynei Z.A.* (2017). Zainiattia inshoiu oplachuvanoi diialnistiu yak skladova antykoruptsiinoi zaborony. “Engagement in other paid activities as part of the anti-corruption ban”. *Nauka i pravookhorona*. No. 3.40 p. [In Ukrainian].

18. *Inshyn M.I.* (2016). Sluzhbove sumisnytstvo politseiskykh. “Official part-time work of police officers”. *Aktualni problemy prava: teoriia i praktyka*. No. 31. 15 p. [In Ukrainian].

19. *Pastukh D.I.* (2018). Sluzhbove sumisnytstvo politseiskykh. “Official part-time work of police officers”. *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*. No. 1. 286 p. [In Ukrainian].

20. *Snihur I.Y., Melnyk O.V.* (2010). Obmezhenia naukovoï ta vykladatskoï diïalnosti derzhavnykh sluzhbovtziv: analiz antykoruptsiinykh novel. “Restrictions on scientific and teaching activities of civil servants: analysis of anti-corruption novels”. VAAU. No. 1. 30 p. [In Ukrainian].

21. *Sennyk V.D., Zahynei Z.A.* (2016). Insha oplachuvana diïalnist yak skladova obmezhenia shchodo sumisnytstva ta sumishchennia z inshymy vydamy diïalnosti. “Other paid activities as part of the restriction on part-time work and combining with other activities”. Visnyk Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy. No. 2. 60 p. [In Ukrainian].

22. *Skachko D.P.* (2013). “Insha oplachuvana diïalnist” v konteksti Zakonu Ukrainy “Pro zasady zapobihannia i protydii koruptsii”. “Other Paid Activity” in the context of the Law of Ukraine “On Principles of Prevention and Counteraction to Corruption”. *Mytna sprava*. No. 6 (90). Part 2. Book 2. P. 380–383, 381 p. [In Ukrainian].

23. *Benedyk V.I.* (2017). Shchodo zastosuvannia obmezhen spilnoi roboty blyzkykh osib do zaviduiuchykh strukturnymy pidrozdilamy zakladiv okhorony zdorovia. “On application of restrictions on joint work of close persons to heads of structural subdivisions of healthcare institutions”. Visnyk NTUU “KPI”. Politolohiia. Sotsiolohiia. Pravo. Iss. 1.2. 172 p. [In Ukrainian].

24. *Boiko S.Yu.* (2019). Perevedennia i zvilnennia pratsivnyka u vypadku porushennia obmezhenia spilnoi roboty blyzkykh osib. “Transfer and dismissal of an employee in case of violation of the restriction on joint work of close persons”. *Sotsialne pravo*. No. 2. 136 p. [In Ukrainian].

25. *Hudkov D.V.* (2018). Administratyvno-pravovi zasoby zapobihannia i protydii koruptsii. “Administrative and legal means of preventing and combating corruption”: dis. ... cand. jurid. sciences: 12.00.07. Sumy. 9 p. [In Ukrainian].

26. *Didenko I.* (2017). Nepotyzm, favorytyzm ta kronizm yak prychny vynyknennia konfliktu. “Nepotism, favoritism and cronyism as causes of conflict”. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo. No. 8. 103 p. [In Ukrainian].

27. *Panteleiev S.M.* (2020). Administratyvno-pravove rehuliuвання antykoruptsiinykh zaboron ta obmezhen u diïalnosti politseiskykh v Ukraini “Administrative and legal regulation of anti-corruption prohibitions and restrictions in the activities of police officers in Ukraine”: dis. ... doct. filos.: 081 Law. Kyiv. 148 p. [In Ukrainian].

28. *Rabinovych S.* (2013). Neformalni praktyky publichnoi vlady yak forma diï faktychnoi konstytutsii. “Informal practices of public authorities as a form of de facto constitution”. Visnyk Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy. No. 3 (74). URL: http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/vapny_2013_3_16.pdf. (Date of Application: 15.11.2021) [In Ukrainian].

29. *Fomina M.V., Kuzmenko V.V.* (2013). Sutnist, formy i klasyfikatsiia koruptsiinykh vidnosyn. “The essence, forms and classification of corruption relations”. Ekonomichnyi visnyk un-tu. Iss. 21(1). 183 p. [In Ukrainian].

30. *Khamkhodera O.P.* (2020). Bezsystemnist antykoruptsiinoï subiektnosti patronatnykh sluzhbovtziv: “hromadski zasady” ta inshi kvazinovatsii “Haphazardness of anti-corruption subjectivity of patronage officials: “public principles” and other quasi-novations”. Zhurnal skhidnoievropeiskoho prava. Iss. 77. P. 152–162. [In Ukrainian].

31. Pro zasady zapobihannia i protydii koruptsii. “On the principles of preventing and combating corruption”: Law of Ukraine 07.04.2011 # 1506-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3206-17#Text>. (Date of Application: 01.12.2021) [In Ukrainian].

32. Naukovo-praktychnyi komentar do Zakonu Ukrainy “Pro zapobihannia koruptsii”. “Scientific and practical commentary to the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption”. Banchuk O. and others; ed. Khavroniuk. Kyiv. Vaite. 2018. 168 p. [In Ukrainian].

33. Naukovo-praktychnyi komentar do Zakonu Ukrainy “Pro derzhavnu sluzhbu”. “Scientific and practical commentary to the Law of Ukraine “On Civil Service”. Edit. board: K.O. Vashchenko, I.B. Koliushko, V.P. Tymoshchuk, V.A. Derets (vidp. red.). Kyiv. FOP Moskalenko O.M. 2017. 796 p. [In Ukrainian].

34. Naukovo-praktychnyi komentar Zakonu Ukrainy “Pro zapobihannia koruptsii”. “Scientific and practical commentary of the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption”. Andreiko Yu.O. and others. Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav. Kyiv. Yurinkom Inter. 2020. 348 p. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/naukova-diyalnist/naukovi-zaxodi/zbirniki/2020/nauk_kom1.pdf. (Date of Application: 15.11.2021) [In Ukrainian].

35. Konflikt interesiv. Roziasnennia polozhen Rozdilu V “Zapobihannia ta vrehuliuвання konfliktu interesiv” Zakonu Ukrainy “Pro zapobihannia koruptsii”. “Conflict of interests. Clarification

of the provisions of Section V “Prevention and Settlement of Conflicts of Interest” of the Law of Ukraine “On Prevention of Corruption”. URL: http://www.lutsk.ukrstat.gov.ua/korypc_4.pdf. (Date of Application: 15.11.2021) [In Ukrainian].

36. Administratyvne pravo Ukrainy. Zahalna chastyna. Albom skhem. “Administrative law of Ukraine. General part. Album of schemes”: navch. posib. Yu.P. Bytiak, V.V. Zui, V.M. Harashchuk. Kharkiv. Nats. jurid. acad. of Ukraine. 2003. 121 p. [In Ukrainian].

37. Yurydychna entsyklopediia. “Legal encyclopedia”. Kyiv. Vydavnytstvo M.P. Bazhana “Ukrainska entsyklopediia”. 2003. Vol 5. 532 p. [In Ukrainian].

38. Metodychni rekomendatsii shchodo zapobihannia ta vrehuliuvannia konfliktu interesiv. “Guidelines for the prevention and settlement of conflicts of interest”: rishennia NAZK vid 29.09.2017 № 839. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/departament-monitoryngu-dotrymannya-zakonodavstva-pro-konflikt-interesiv-ta-inshyhobmezhen-shhodo-zapobigannya-koruptsiyi/metodychni-rekomendatsiyyi/>. (Date of Application: 15.11.2021) [In Ukrainian].

39. Zlochyny proty pravosuddia [Crimes against justice]: navch. Posib. Gen. ed. V.I. Borysova, V.I. Tiutiuhina. Kharkiv. Nats. un-t “Yuryd. akad. Ukrainy im. Yaroslava Mudroho”. 2011. 160 p. [In Ukrainian].

40. *Martynenko V.O.* (2019). Rezultaty doslidzhennia problemy zapobihannia zlozvhyvanniu vladoiu abo sluzhbovym stanovyshchem derzhavnykh sluzhbovtsiv v Ukraini. “Results of the study of the problem of prevention of abuse of power or official position by civil servants in Ukraine”. Visegrad journal on humanrights. No. 2. P. 41–46 [In Ukrainian].

41. *Korzhanskyi M.Y.* (1998). Kvalifikatsiia zlochyniv. “Classification of crimes”. Kyiv. Yurinkom Inter. 415 p. [In Ukrainian].

UDC 343.358

Valeriia Riadinska,

Doctor of Juridical Sciences, Professor,
Head of the Laborator, State Research Institute of the Ministry
of Internal Affairs of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-2210-5933

Kateryna Tokarieva,

Candidate of Juridical Sciences,
Acting Head of the Department,
Academician Yuri Buhai International Scientific
and Technical University, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0001-7891-226X

Kozakova Iryna,

Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department, Ntional Academy of Management, Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-9145-8994

ANTI-CORRUPTION PROHIBITION ON THE USE OF OFFICIAL POWERS, POSITION AND RELATED OPPORTUNITIES: LEGISLATIVE GAPS

The article studies the application of the anti-corruption prohibition on the use of official powers, position and related opportunities in Ukraine. Based on the analysis of this prohibition, the author highlights the gaps in the anti-corruption legislation of Ukraine that may affect the transparency and clarity of its mechanism. It is stated that the anti-corruption prohibition in accordance with the current legislation of

Ukraine actually includes a ban on the use of official powers or position and related opportunities for the purpose of obtaining undue advantage for oneself or others, and a specific form of such prohibition is the use of any state or municipal property or funds in private interests. The anti-corruption prohibition concerns the prohibition of the illegal use of three resources: official powers, official position, official opportunities; and counteracts the illegal purpose – obtaining illegal benefits for oneself or others. The legislator did not specify what are its characteristic features, while other forms of use of their official powers or their position, except for the use of any state or municipal property or funds in private interests. The lack of definition of such forms leads to the emergence of an ambiguous approach to the legal assessment of the event, as it is associated with the use of evaluative concepts of “official powers”, “official position”, “official opportunities”, which do not have a stable legal definition.

The authors propose definitions of the concepts: “official powers” as a set of rights and functional duties of subjects defined in Article 3 of the Law of Ukraine of 14.10. 2014, No. 1700-VII “On Prevention of Corruption”, enshrined in the Constitution, relevant laws, decrees, resolutions, charters, regulations on structural units in which they work, job descriptions, employment contracts and other organizational and administrative documents related to the performance of their tasks and functions; “official position” as a position of influence or authority related to official powers, official relations, as well as the ability to give instructions, recommendations to subordinate organizations and, in accordance with their official position, to control their implementation; where “official opportunities” should be understood as the ability, due to the status and reputation of the position held by such entities, to persuade an official of a state enterprise who is not subordinate, not controlled and not accountable to make a certain decision. These definitions are proposed to be enshrined in the current legislation of Ukraine.

Keywords: preventing corruption, anti-corruption prohibition, official powers, official position, official opportunities, anti-corruption legislation.

Отримано 28.11.2022